

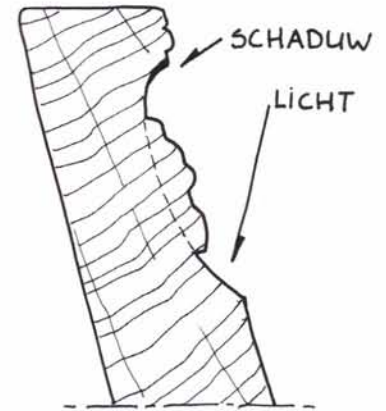
Scheepssier

Boeiselsnijwerk

EELGO VAN RODEN, REUDENROOS ATELIER

Boeierke Janneje 1921. Auke van der Zee, Joure. Fries Scheepvaartmuseum Sneek.

Doorsnede boeisel.

De mooiste traditionele scheepjes vind ik de tjotters en de Friese jachten. Heel sierlijke scheepjes met allerlei snijwerk dat ook echt logisch op en in de constructie verweven zit. Fijn schilderwerk in verschillende kleuren accentueert zowel de mooie lijnen van deze scheepjes alsook het snijwerk daarin. Een van de mooiste voorbeelden van dat vloeiende samengaan van constructie en snijwerk is toch wel het boeiselsnijwerk.

Vanuit een volute slingert een takje met een klein aantal blaadjes naar voren. De techniek waarmee het geheel in het boeisel is gesneden heet 'ingedrukt snijwerk'. Vanuit een contourlijn wordt als het ware een holling naar binnen toe gesneden, waar het takje in gesneden kan worden. Hierdoor ligt het snijwerk onder het oppervlak van het boeisel. Om een maximaal licht- en schaduw effect te verkrijgen, mag de bovenlijn holler ingestoken worden dan de onderlijn. (zie tekening).

Op deze manier krijg je aan de bovenzijde meer schaduw en aan de onderzijde van het ingestoken vlak veel lichtval. Hierdoor vergroot je de levendigheid van je boeiselsnijwerk.

Mijn interesse in boeiselsnijwerk werd gewekt toen ik de *Bonte Vogel* (een Fries jacht uit 1888 van Eeltje Holtrop van der Zee) op de Beurs Klasische Schepen zag liggen. Althans wat er nog van restte. De fijn uitgewerkte eikenblaadjes op het boeisel zagen er heel anders uit dan het algemeen idee dat ik had van dit sierwerk. Vaak zie je wat primitief bladsnijwerk of na vele keren verkrabben een vervaagd aftreksel van wat het ooit geweest moest zijn. Deze twee feiten hangen om diezelfde reden ook samen!

Omdat er van dit soort sierwerk geen originele ontwerpen bestaan, kunnen we alleen maar de oude voorbeelden copieren. Deze 'originelen' hebben al zoveel meegemaakt dat ze voor de maker

TYPE I

TYPE II

TYPE III

TYPE IV

TYPE V

Vijf types boeiselsnijwerk.

want eikenloof komen we veel tegen in de scheepssier. In bijvoorbeeld hennebalken, bedelbalken en kajuitfriezen. Daarom verbaast het mij eigenlijk dat deze zo weinig voorkomt.

Deze indeling is tamelijk globaal, omdat er vele varianten en combinaties voorkomen, Maar wat bij dit type scheepssier zo opvalt zijn niet de verschillen, maar juist de overeenkomsten. Een prachtig standaardwerkje...

Leer je eigen boeiselkrullen snijden. Kijk ook op onze site www.reudenroos.nl voor cursussen houtsnijden

inmiddels onherkenbaar zouden zijn. Vroeger werden dit soort sierlijkheden van vader op zoon doorgegeven. Waarschijnlijk was een schets met een krijtje direct op het hout het enige dat de maker nodig had. Isabel en ik besloten toen ons wat verder te verdiepen in dit krulletje. Dus hebben wij wat perspex uit de werkplaats meegenomen naar de beurs. Met wat plakband hebben wij deze stukjes perspex tegen het boeisel aangeplakt zodat we netjes de contouren konden overtekenen. Later hebben we er een paar proefstukjes van nagemaakt. Bij dit soort kleine herhalende ornamentjes blijkt maar weer, hoe kleine details grote verschillen maken. Het viel nog niet mee om in zo'n kleine vlakje een resultaat te boeken zoals het voorbeeld van Eeltje Holtrop van der Zee. De contourlijnen en het ritme van de blaadjes maken nu juist het verschil. Op deze manier ga je ook anders kijken naar de 'standaard' blaadjes.

Boeier Albatros 1881. Eeltje Holtrop van der Zee, Joure. Fries Scheepvaartmuseum, Sneek.

Bonte Vogel. Fries Scheepvaartmuseum Sneek

Deze zijn, voor zover ik ze ben tegengekomen, grofweg in te delen in vijf typen. In het Fries Scheepvaartmuseum te Sneek ligt de *Jannetje* (Auke van der Zee, 1921) het boeiselnijwerk op dit boeierke is het meest getrouw aan de klassieke houtsnijtraditie zoals je die tegenkomt in andere toegepaste kunsten. Om en om geplaatste ingekepte blaadjes die uit een golvend takje ontspruiten.

Het tweede type lijkt hier erg op, maar hier zijn de blaadjes weer paarsgewijs geplaatst, bijvoorbeeld de *Riemke Idskje* (een Fries jacht van Piersma, Heech 1987).

Het derde type heeft langgerekte smalle blaadjes, de *Poseidon* heeft dit type (een Fries jacht van Jan Visser, Paterswolde, 1910).

Het vierde type, bijvoorbeeld de *Albatros* (een boeier van Eeltje Holtrop van der Zee, 1881), heeft een vrij recht takje waar veel blaadjes op en tegen elkaar aan zitten. Dit type wijkt eigenlijk af van het typische 'Klassieke Schepen-snijwerk' waar juist heel veel lucht zit tussen de ontwerpen. Dit takje is flink gevuld en gesloten van vorm.

Het vijfde type is het eikenloof van de *Bonte Vogel*. Dit is de meest creatieve en speelse variant.

Eigenlijk is deze versie een heel logische keuze,

Isabel tekent het boeiselnijwerk van de Bonte vogel over.

Eikenloof naar Bonte Vogel, eigen werk.